

ความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ
ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี
THE EXPECTATIONS OF THE PEOPLE TO PROMOTE FOR QUALITY
OF LIFE OF THE OLDER PERSON OF SUANDOKMAI SUBDISTRICT,
SAOHAI DISRTICT, SARABURI PROVINCE

¹วิชญ์ คำสุทธิ์ และ ²วัลลภ ปิริยววรรณะ

¹Wissanu Kamsut and ²Wanlop Piriyawattana

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, ประเทศไทย
Suan Sunandha Rajabhat University, Thailand

¹chuychay4@hotmail.com

Received: January 7, 2025; **Revised:** January 30, 2025; **Accepted:** January 31, 2025

บทคัดย่อ

การเปลี่ยนแปลงทางประชากรที่เรียกว่าการเปลี่ยนเป็นสังคมสูงอายุ ซึ่งมีความหมายอย่างมากต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะและการกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศ การที่ประเทศไทยเป็นสังคมสูงอายุไม่ใช่อุปสรรคต่อการพัฒนา แต่อาจจะเป็นโอกาสในการพัฒนาประเทศให้สามารถจะเจริญเติบโตต่อไปได้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม โดยความเชื่อเรื่องการทำให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ที่ยังสามารถมีคุณภาพชีวิตและมีผลิตภาพทางเศรษฐกิจ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ใช่ภาระที่จะต้องได้รับการดูแล การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี และ 2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาล

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ จากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสระบุรี จำนวน 380 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ค่าทางสถิติโดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติการทดสอบแบบค่าที สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และหากพบความแตกต่างจะนำไปเปรียบเทียบเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ LSD โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสระบุรี ภาพรวม อยู่ในระดับมาก และผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยพบว่า อายุ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสระบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ : ความคาดหวัง, คุณภาพชีวิต, ผู้สูงอายุ

Abstract

The demographic change is called aging society. This has great implications for determining public policy and determining the direction of the country's development. The fact that Thailand is an aging society is not an obstacle to development. But it may be an opportunity to develop the country so that it can continue to grow economically, socially and culturally. By believing in making the elderly people who can still have a quality of life and be economically productive. It is beneficial to the economic development of the country. It is not a burden to be taken care of. This research aimed 1. To study the level of The Expectations of The People to Promote for Quality of Life of The Older Person of Suandokmai Subdistrict, Saohai Disrtict, Saraburi Province and 2. To Study the Differences in Personal of The Expectations of The People to Promote for Quality of Life of The Older Person of Suandokmai Subdistrict, Saohai Disrtict, Saraburi Province Classified according to personal factors. It was the quantitative research. The sample group

people in local government organizations in Suandokmai Subdistrict, Saohai Distrtict, Saraburi Province was 380 people. Tool for collected data was a set of questionnaire Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and statistic used for hypothesis testing were t-test, One-Way ANOVA, Fisher's Least Significant Difference (LSD) at the statistically significance level of 0.05. The results found that the level of The Expectations of The People to Promote for Quality of Life of The Older Person of Suandokmai Subdistrict, Saohai Distrtict, Saraburi Province overall, at a high level. And the results of testing the research hypotheses found that different ages have different of The Expectations of The People to Promote for Quality of Life of The Older Person of Suandokmai Subdistrict, Saohai Distrtict, Saraburi Province is different at the statistically significance level of 0.05.

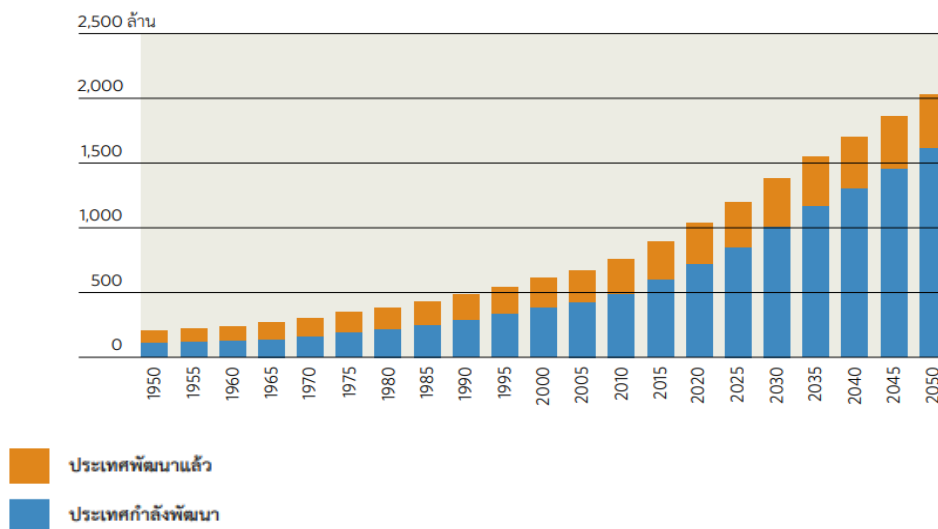
Keyword: Expectations, Quality of Life, Older Person

บทนำ

ภาวะประชากรสูงวัยกำลังเกิดขึ้นในทุกภูมิภาค และในประเทศที่มีการพัฒนาต่างระดับกันไป ภาวะดังกล่าวเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วที่สุดในประเทศกำลังพัฒนา รวมทั้งในประเทศที่มีประชากรหนุ่มสาวมาก ประเทศที่มีจำนวนและสัดส่วนของผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วมากกว่ากลุ่มอายุอื่นนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้น จึงมีความกังวลถึงความสามารถของแต่ละสังคมที่จะจัดการกับประเด็นที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางประชากรดังกล่าว

การประชุมสมัชชาโลกว่าด้วยเรื่องผู้สูงอายุครั้งที่ 2 จัดขึ้นที่ กรุงแมดริด ประเทศสเปน เมื่อปี พ.ศ. 2545 (ค.ศ. 2002) เพื่อรับมือกับปัญหาท้าทายของภาวะประชากรสูงอายุ ได้มีการลงมติยอมรับแผนปฏิบัติการนานาชาติเกี่ยวกับผู้สูงอายุแมดริด ซึ่งเน้นที่การทำให้เรื่องของผู้สูงอายุเป็นประเด็นหลักในงานพัฒนาการมีสุขภาพและสุขภาวะที่ดีต่อเนื่องไปจนล่วงสู่วัยสูงอายุ และสร้างความมั่นใจว่าจะมีสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนและเอื้ออำนวย ทั้งนี้แผนแมดริดฯ เรียกร้องให้เปลี่ยนแปลงทัศนคติ นโยบายและการปฏิบัติ เพื่อให้แน่ใจว่าผู้สูงอายุจะไม่ถูกมองเป็นเพียงผู้รับสวัสดิการ แต่เป็นผู้มีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในกระบวนการพัฒนาและได้รับการเคารพสิทธิฐานความคุ้มครองทางสังคม หรือการคุ้มครองทางสังคมขั้นต่ำ (Social protection floors)

จึงจำเป็นต้องดำเนินการเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงทางรายได้และการเข้าถึงบริการเพื่อสุขภาพและสังคมที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุทุกคน และเป็นขั้วความปลอดภัยที่ชะลอความพิการและป้องกันความแร้นแค้นในวัยชราได้ ไม่มีหลักฐานที่เป็นรูปธรรมหนักแน่นเพียงพอว่าภาวะประชากรสูงอายุโดยตัวเองอาจไปกร่อนทำลายการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือไม่ ประเทศเหล่านั้นไม่มีทรัพยากรที่เพียงพอในการสร้างความมั่นใจในเรื่องบำนาญและการดูแลสุขภาพสำหรับประชากรสูงอายุหรือไม่แต่อย่างไรก็ตามมีประเทศต่างๆ เพียง 1 ใน 3 จากทั่วโลกที่มีโครงการประกันสังคมที่ครอบคลุมซึ่งเกือบทั้งหมดครอบคลุมเฉพาะผู้ที่อยู่ในระบบ หรือไม่ถึงครึ่งของประชากรทั่วโลกในวัยแรงงาน (economically active population) ขณะที่บำนาญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบำนาญทางสังคม หรือบำนาญที่ไม่ต้องจ่ายสมทบ (social pension) สิ่งสำคัญ เพราะทำให้ผู้สูงอายุมีความผาสุก ทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อครอบครัวด้วย ในช่วงวิกฤติบำนาญอาจเป็นแหล่งรายได้หลักของครัวเรือน และมักช่วยให้คนหนุ่มสาวและครอบครัวรับมือกับภาวะว่างการปรับเปลี่ยนโครงสร้างอายุ (The ageing transformation) ประชากรจะถูกจำแนกว่าสูงอายุเมื่อผู้สูงอายุมีสัดส่วนสูงกว่าประชากรกลุ่มอายุอื่น อัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลงและการมีอายุยืนยาวขึ้นในวัยสูงอายุนำไปสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุ อายุคาดเฉลี่ยเมื่อแรกเกิดของทั้งโลกนี้เพิ่มขึ้นสูงอย่างมาก ระหว่างปี 2010 - 2015 อายุคาดเฉลี่ยอยู่ที่ 78 ปี ในประเทศที่พัฒนาแล้ว และ 68 ปี ในประเทศกำลังพัฒนา ภายในปี 2045 - 2050 คาดว่าทารกเกิดใหม่สามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้ถึงอายุ 83 ปี ในประเทศพัฒนาแล้ว และอายุ 74 ปี ในประเทศกำลังพัฒนา (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ, ม.ม.ป.,)

ภาพที่ 1 จำนวนประชากรที่อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป : ประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา, ค.ศ.1950-2050 ที่มา : กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ, ม.ม.ป.

และจากปัญหาดังกล่าวทำให้ทุกวงการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีความตื่นตัวกันอย่างกว้างขวางเกี่ยวกับสถานการณ์ผู้สูงอายุ และประเทศไทยก็เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aged Society) แล้ว เพราะมีจำนวนประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.1 แต่ที่น่ากังวลกว่าก็คือการเป็นสังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ (Completely Aged Society) ปี พ.ศ. 2564 และในอีก 20 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะมีสัดส่วนของผู้สูงอายุประมาณ 1 ใน 3 ของประชากรทั้งประเทศ นั่นคือการเข้าสู่สังคมสูงอายุระดับสุดยอด (Super-Aged Society) (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565)

รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยปี 2565 ประเทศไทยกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หลังจากเมื่อสามปีก่อนนับเป็นครั้งแรกในประวัติศาสตร์ที่ประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี โดยประชากรผู้สูงอายุในปี 2565 นั้นมีมากถึง 12,116,199 คน คิดเป็น 18.3% ของประชากรทั้งหมด เพิ่มขึ้นจากปีที่แล้ว 0.5% แบ่งเป็น “ผู้สูงอายุวัยต้น” ช่วงอายุ 60-69 ปี จำนวน 6,843,300 คน คิดเป็น 56.5% ของผู้สูงอายุทั้งหมด “ผู้สูงอายุวัยกลาง” ช่วงอายุ 70-79 ปี มีจำนวน 3,522,778 คน คิดเป็น 29.1% และ “ผู้สูงอายุวัยปลาย” อายุ 80 ปีขึ้นไป จำนวน 1,750,121 คน คิดเป็น 14.4% ขณะที่ผู้สูงอายุในไทยมีจำนวนเพิ่มขึ้น แต่อัตราการเกิดกลับลดลงและมีอัตราที่ต่ำมาก สถานการณ์เด็กเกิดใหม่ของประเทศไทยขณะนี้ต่ำกว่า 600,000 รายต่อปี และในปีนี้มีอัตราการเกิดไม่ถึง 0.5% ด้วยซ้ำ อยู่ที่ 0.18% ถือเป็นจำนวนที่ค่อนข้างน้อย (Marketeer, 2022) และฐานข้อมูลสถิติประชากรศาสตร์ปี 2564 ผู้สูงอายุในจังหวัดสระบุรีปี 2564 มีจำนวน 185,408 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2564) และคาดว่าจะมีแนวโน้มมากขึ้นในอนาคตเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ซึ่งจากการสำรวจเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่ายังไม่ปรากฏงานที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของ ในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี (สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี, 2564)

มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (2565) ได้ชี้ให้เห็นว่ารายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยเป็นรายงานที่ถูกกำหนดให้จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.) เพื่อนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีโดยมีความมุ่งหมายให้คณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นกลไกนโยบาย และเป็นผู้มีหน้าที่สำคัญในการที่จะมองพัฒนาการของประเทศในภาพรวมได้รับทราบข้อมูลข้อเท็จจริงว่าด้วยเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางประชากรที่เรียกว่าการเปลี่ยนเป็นสังคมสูงอายุ ซึ่งมีความหมายอย่างมากต่อการกำหนดนโยบายสาธารณะและการกำหนดทิศทางการพัฒนาของประเทศ ไม่ให้ฝ่ายต่าง ๆ ในสังคมเกิดความกังวลเกิน หรือเข้าใจผิด แต่ในทางกลับกัน กลับเห็นโอกาสและมีความมั่นใจว่า การที่ประเทศไทยเป็นสังคมสูงอายุไม่ใช่อุปสรรคต่อการพัฒนา แต่อาจจะเป็นโอกาสในการพัฒนา

ประเทศ ให้สามารถจะเจริญเติบโตต่อไปได้ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม โดยความเชื่อเรื่องการทำให้อายุยืนยาวเป็นผู้ที่ยังสามารถมีคุณภาพชีวิตและมีผลิตภาพทางเศรษฐกิจ มีประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ไม่ใช่ภาระที่จะต้องได้รับการดูแล

นอกจากนี้ อปท. ยังมีบทบาทในการกระจายสวัสดิการจากแผนงานของรัฐ เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพ กองทุนสวัสดิการชุมชน/กองทุนสัจจะออมทรัพย์ การจัดทำบัญชีครัวเรือน เป็นต้น อีกทั้งยังมีบทบาทในการส่งเสริม คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุผ่านการรณรงค์และสนับสนุนกิจกรรมด้านสุขภาพ การป้องกันการเจ็บป่วย และการให้ผู้สูงอายุรู้จักดูแลตัวเอง เป็นต้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ แต่พบว่าการดำเนินการหรือบทบาทหน้าที่ในพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มุ่งเน้นเพียงการให้สวัสดิการสังคมขาดการมุ่ง เน้นในเรื่องการส่งเสริมผู้สูงอายุในการใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพและการเตรียมความพร้อมสำหรับผู้ที่ย่างเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ (Sanya Rakpong, 2015) ซึ่งอาจเป็นเพราะขาดการดำเนินการแบบองค์รวมที่อาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และการไม่มีรูปแบบการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุอย่างสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นที่ชัดเจน

เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ จังหวัดสระบุรี ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจในการดูแลผู้สูงอายุ จำเป็นต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้สูงอายุได้มีความคาดหวังในการดูแลอย่างมาก

ดังนั้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี เพื่อให้มองเห็นสภาพการณ์สังคมผู้สูงอายุที่มีความคาดหวังต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าให้กับผู้สูงอายุได้มีคุณภาพชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี จำนวนประชากรทั้งสิ้น 7,455 คน (เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ จังหวัดสระบุรี, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาจากการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ทราบจำนวนประชากร โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2564) จากการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ 379.63 คน โดยผู้ทำการวิจัยเลือกกำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 380 คน เพื่อความสะดวกในการประเมินผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 380 ตัวอย่าง ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนด โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) และการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยกำหนดตามเขตการปกครอง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากการศึกษาในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากเอกสารเกี่ยวกับทฤษฎีและการผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยผู้วิจัยประยุกต์ใช้แนวทางการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมอาชีพ/รายได้ ด้านสวัสดิการสังคม ด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุข ด้านนันทนาการ และด้านที่อยู่อาศัย โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดสำหรับการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นมาจากการศึกษากรอบแนวความคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำชี้แนะโดยสร้างแบบสอบถามแบ่งออกเป็นแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี 6 ด้าน คือ ด้านการส่งเสริมอาชีพ/รายได้ ด้านสวัสดิการสังคม ด้านการศึกษา ด้านการสาธารณสุข ด้าน

นันทนาการ และด้านที่อยู่อาศัย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า Rating Scale ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักของการประเมินเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามที่ให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแจกแจงแบบ t-Test และ f-test การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Anova) ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างจะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Different : LSD) โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สรุปได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 41 - 50 ปี สถานภาพครอบครัวครอบครัวโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001-20,000 บาท

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี โดยรวมปรากฏตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริมพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ภาพรวมโดยรวม

ความคาดหวังของประชาชน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านการส่งเสริมอาชีพ/รายได้	3.68	0.701	มาก
ด้านสวัสดิการสังคม	3.75	0.719	มาก
ด้านการศึกษา	3.69	0.709	มาก
ด้านการสาธารณสุข	3.71	0.702	มาก
ด้านนันทนาการ	3.82	0.742	มาก
ด้านที่อยู่อาศัย	3.79	0.750	มาก
รวม	3.74	0.723	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.74$, S.D.= 0.723) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นลำดับแรก คือ ด้านนันทนาการ ($\bar{X}=3.82$, S.D. = 0.742) รองลงมาคือ ด้านที่อยู่อาศัย ($\bar{X}=3.79$, S.D. = 0.750) ด้านสวัสดิการสังคม ($\bar{X}=3.75$, S.D. = 0.719) ด้านการสาธารณสุข ($\bar{X}=3.71$, S.D. = 0.702) ด้านการศึกษา ($\bar{X}=3.69$, S.D. = 0.709) และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการส่งเสริมอาชีพ/รายได้ ($\bar{X}=3.68$, S.D. = 0.701) ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลกับความคาดหวังของประชาชน ในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปรากฏตามตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 สรุปการทดสอบสมมติฐาน

ความคาดหวังของประชาชน	เพศ	อายุ	สถานภาพครอบครัว	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน
1. ด้านการส่งเสริมอาชีพ/รายได้	X	✓*	X	X	X	X
2. ด้านสวัสดิการสังคม	X	✓*	X	X	X	X
3. ด้านการศึกษา	X	✓*	X	X	X	X
4. ด้านการสาธารณสุข	X	✓*	X	X	X	X
5. ด้านนันทนาการ	X	✓*	X	X	X	X
6. ด้านที่อยู่อาศัย	X	✓*	X	X	X	X

X = ไม่แตกต่าง, ✓ = แตกต่าง, * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน และพบว่า อายุ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการศึกษา เรื่อง ความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลการวิจัย ตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี ภาพรวม อยู่ในระดับ เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก และพบว่าด้านด้านการส่งเสริมอาชีพ/รายได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากแต่ก็มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด โดยมีประเด็นที่หน่วยงานมีการส่งเสริมการรวมกลุ่มสร้างอาชีพมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากแต่ก็น้อยที่สุด อาจเป็นเพราะ เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสายใต้ จังหวัดสระบุรี ยังไม่มีการจัดการส่งเสริมให้รวมกลุ่มในการสร้างอาชีพให้กับผู้สูงอายุในเทศบาล จึงทำให้ประชาชนมีความคาดหวังอยากได้รับการส่งเสริมในด้านนี้ เพื่อเป็นการสร้างรายได้ให้กับประชาชนในเทศบาล สอดคล้องกับงานวิจัยศรีสุตา มีชำนาญ (2562) ได้ศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐม พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนครปฐมโดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ พิรพงศ์ กนกเลิศวงศ์ (2561) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารนโยบายคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี พบว่าระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในภาพรวม 5 ด้านอยู่ในระดับมาก ($X = 3.24$) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่าคุณภาพ ชีวิตผู้สูงอายุ อยู่ในระดับมากทุกด้าน อีกทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิम्मพร อุทัยฉาย (2559) ได้ศึกษา คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำพันขาด อำเภอสว่างสามหมอก จังหวัดอุดรธานี พบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำพันขาด อำเภอสว่างสามหมอก จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับมาก แตกต่างกับงานวิจัยของวรดา รุ่งเรือง (2562) ได้ศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคกลางของประเทศไทย พบว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเขตภาคกลางของประเทศไทย ในภาพรวมอยู่ในระดับส่งผลมากที่สุด อีกทั้งยังแตกต่างกับงานวิจัยของอรณิชฐ์ แสงทองสุข (2563) ได้ศึกษาการศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย เขตกรุงเทพมหานคร ปทุมธานีและนนทบุรี พบว่า คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุด้านสภาพความเป็นอยู่ที่ดีโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

2. เพื่อศึกษาความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสระบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เพศ สถานภาพครอบครัว ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสระบุรี ไม่แตกต่างกัน และพบว่า อายุ ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสระบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสระบุรีภาพรวม จำแนกตามอายุ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุ 18-30 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ของเทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสระบุรีภาพรวม จำแนกตามอายุ มากกว่า ผู้ที่มีอายุ 31-40 ปี อายุ 41-50 ปี และอายุ 51 ปีขึ้นไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจเป็นเพราะ ประชาชนในช่วงอายุดังกล่าวเป็นช่วงที่ต้องเตรียมตัวและเริ่มเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจึงต้องการได้รับการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิต ด้านนันทนาการ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านสวัสดิการสังคม ด้านการสาธารณสุข ด้านการศึกษา และด้านการส่งเสริมอาชีพ/รายได้ที่ดียิ่งขึ้น และอาจมีความคาดหวังมากกว่าผู้ที่มีอายุมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของลลิตา หาญโสตา, อัครศิริ ลาปี่ และสุพัฒพงศ์ แยมอิม (2565) ได้ศึกษา การศึกษา ความต้องการและแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง พบว่า การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อความต้องการของผู้สูงอายุ จำแนกตามคุณลักษณะส่วนบุคคล พบว่า อายุ ที่แตกต่างกัน มีความต้องการในการให้บริการด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

1. เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดสระบุรี ควรมีการปฏิบัติงานการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุที่หลากหลายและสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุในพื้นที่ อาทิ การสนับสนุนการจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุในชุมชน การสำรวจปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดบริการต่างๆ ที่สอดคล้องกับความต้องการและเป็นประโยชน์กับผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างแท้จริงและยั่งยืน

2. เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ควรจัดให้มีการอบรมพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานผู้สูงอายุ โดยให้ความรู้ความเข้าใจในแผนงาน นโยบายด้านการจัดสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง เพื่อจะได้ทำให้เจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน และสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3. เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี ควรจัดให้มีการส่งเสริมการรวมกลุ่มสร้างอาชีพ เพื่อให้เกิดรายได้ที่สอดคล้องกับความต้องการและเป็นประโยชน์สูงสุดกับผู้สูงอายุในพื้นที่อย่างแท้จริง และยั่งยืน

4. จัดทำโดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมเตรียมความรู้ทักษะการทำงานด้านผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการจัดบริการที่เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้สูงอายุในพื้นที่

5. จัดการโดยการให้เข้ารับฟังความคิดเห็นเพื่อเปิดโอกาสและส่งเสริมให้ประชาชนเข้ารับฟังและเสนอความคิดเห็นในการส่งเสริม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด และสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างมีคุณภาพ

6. จัดทำโดยการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ในการรวมกลุ่มสร้างอาชีพในชุมชน เพื่อให้เกิดรายได้ให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่

เอกสารอ้างอิง

- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ. (ม.ป.ป.). สู่วัยในศตวรรษที่ 21: การเฉลิมฉลองและความท้าทาย. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 10, 2565, จาก https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Thai%20summary_Ageing%20in%20the%2021st%20Century_0.pdf.
- เทศบาลตำบลสวนดอกไม้ จังหวัดสระบุรี. (2565).จำนวนประชากรในเขตเทศบาลตำบลสวนดอกไม้. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 10, 2565, จาก <https://www.suandokmai.go.th/condition.php>.
- ธานินท์ ศิลป์จารุ. (2564). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามัญบิสซิเนสอาร์แอนด์ดี.
- ฉิมมพร อุทัยฉาย. (2559). คุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลลำพันชาด อำเภอวังสามหมอ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พิรพงศ์ กนกเลิศวงศ์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารนโยบายคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเชีย, 8(2). 249-264

- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย (มส.ผส.). (2565). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยเป็น
รายงานที่ถูกกำหนดให้จัดทำขึ้นโดยคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ (กผส.). สืบค้นเมื่อ
ตุลาคม 10, 2565, จาก <https://thaitgri.org>.
- ลลิตา หาญโสดา, อัครศิริ ลาปี่ และ สุพัฒพงศ์ แยมอิม. (2565). การศึกษาความต้องการและ
แนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรบริหารส่วนตำบล
ม่วงกลวง อำเภอกะเปอร์ จังหวัดระนอง. (การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต).
สุราษฎร์ธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วรดา รุ่งเรือง. (2562). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในโรงเรียนผู้สูงอายุ สังกัดองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นเขตภาคกลางของประเทศไทย. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา
, 8(2). 249-258.
- ศรีสุตา มีชำนาญ. (2562). การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน
จังหวัดนครปฐม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย: ฉบับสังคมศาสตร์
และมนุษยศาสตร์, 10(3). 149-160
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). การคาดประมาณการ
ประชากรของประเทศไทย พ.ศ.2553 -พ.ศ.2583. กรุงเทพฯ:
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดสระบุรี. (2564). ยุทธศาสตร์การดำเนินงาน.
สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 10, 2565 , จาก <http://www.saraburilocal.go.th>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2564). ฐานข้อมูลสถิติประชากรศาสตร์ปี 2564. สืบค้นเมื่อ
ตุลาคม 10, 2565, จาก <http://service.nso.go.th>.
- อรนิษฐ์ แสงทองสุข. (2563). การศึกษาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย เขต
กรุงเทพมหานคร ปทุมธานี และนนทบุรี. (รายงานวิจัย). กรุงเทพฯ:
Marketeer. (2022). รายงานสถานการณ์ผู้สูงอายุไทยปี 2565. สืบค้นเมื่อ ตุลาคม 10,
2565, จาก <https://marketeeronline.com>. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- Sanya Rakpong. (2015). *Roles of Local Administrative Organization to Quality of
Life Among Older People Improving in AmphurMuang Sam Sip,
UbonRatchathani, Thailand*. Master of Political Science(Program in Politics
and Governance). Mahasarakham: Graduate School Mahasarakham
University.

Taro Yamane. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis (3rd ed.)*. New York. Harper and Row Publications.

